

УДК 378.004

Кучай О. В.

РОЛЬ МАС-МЕДІА У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. У статті розглядається роль мас-медіа у сучасному українському суспільстві, висвітлюється вплив мас-медіа на особистість людини.

Ключові слова: мас-медіа, суспільство, інформація.

Сучасні інформаційні та телекомунікативні технології мають вирішальний вплив на трансформації структури суспільства, економічної сфери, впливають на розвиток інститутів демократії, істотно змінюють не лише виробництво продукції та послуг, а й реалізацію громадянами своїх прав. Сам термін позначає не лише напрямок досліджень, а і окремий вид суспільної формації, пізній різновид постіндустріального суспільства.

Роль мас-медіа обумовлена важливістю їх політичних функцій у сучасному українському суспільстві. Аналіз ролі та місця мас-медіа з точки зору політичних наук має використовувати потенціал теоретико-методологічних підходів (зокрема – інформаційного, семіотичного, системного і діяльного), а також пошуки в цій сфері представників гуманітарного знання, соціальних дисциплін. По суті, повноцінне вивчення мас-медіа передбачає комплексний аналіз із використанням міждисциплінарного підходу [1].

Розвиток мас-медіа загалом був викликаний соціальними наслідками науково-технічного прогресу, такими як збільшення кількості накопиченої суспільством інформації, зміцнення економічних і культурних зв'язків між народами, зростання рівня освіти населення, зменшення ролі традицій у суспільстві, послаблення релігійних та інших традицій.

Мас-медіа, як правило, вважають кіно, радіо, телебачення, пресу. Сьогодні до цих засобів можна додати інтернет-медіа, оскільки за їх допомогою соціальна інформація передається на великі, розміщені в різних місцях гетерогенні аудиторії [2].

Мас-медіа інформують суспільство, допомагають орієнтуватись у політичних процесах, використовуючи послідовний та фрагментарний способи подачі інформації. Домінуючий у друкованих мас-медіа послідовний спосіб інформування, на телебаченні поступається принципам оперативності, формату та рейтингу, що зумовлює потребу у розчленуванні інформації. Саме фрагментація формує мозаїчну картину світу, не дозволяє сформувати цілісне уявлення про зміст політичного процесу.

Наслідком фрагментації може стати, у крайньому випадку, політичний конформізм, байдужість та апатія.

У свою чергу, усе це утворює сприятливі умови для маніпуляції свідомістю громадян, упровадження в масову свідомість та масову поведінку певних міфів, які мають джерелом радянський період, або некритичне сприйняття західних концепцій.

В аналізі діяльності мас-медіа у нашій країні окреслюється коло питань, від відповідей на які залежить подальший розвиток не лише самого інституту мас-медіа, а і доля демократичних перетворень.

Перш за все це стосується ролі мас-медіа в забезпеченні інформаційної відкритості влади, державних інститутів та сприяння ефективності державного управління. Також важливим є дотримання норм інформаційної безпеки, збереження суверенітету національного інформаційного простору. Не можна недооцінювати і те, що у сучасних умовах мас-медіа стають істотним елементом формування та функціонування громадянського суспільства [1].

У час розвитку суспільства успішне вирішення соціальних завдань великою мірою залежить від соціальної активності особистості. Адже суспільство не може існувати, не маючи різнобічної, точної інформації про дійсність, у тому числі про сферу соціальних відносин. Засоби масової інформації відіграють велику роль у формуванні такої активності. Про зростання ролі телебачення, радіо, преси, Інтернету свідчать їх бурхливий розвиток, поширеність, доступність масової інформації.

Мас-медіа та їх вплив на особистість і її життєву позицію є питанням, яке досліджується соціологами, психологами, філософами, а також психолінгвістами, і не втрачає своєї актуальності, адже з'являються все нові аспекти вивчення цієї проблеми.

Розглядаючи мас-медіа як особливий чинник впливу на формування способу життя людини, слід сказати, що безпосереднім об'єктом дії інформаційних повідомлень є як окремий індивід, так і велика група людей, що становлять аудиторію для того чи іншого конкретного засобу масової комунікації. Мас-медіа мають також чималі можливості впливу на спосіб життя особистості як суто інформаційно, так і за допомогою практичних зразків такого стилю життя.

Мас-медіа – це один із соціальних інститутів, що тією чи іншою мірою виконує замовлення суспільства й окремих соціальних груп щодо певного впливу на населення й на окремі вікові та соціальні категорії. Тобто мас-медіа сприяють засвоєнню людьми різного віку та різних груп широкого спектра

соціальних норм та формуванню в них ціннісних орієнтацій у сфері економіки, політики, права, здоров'я тощо; вони фактично є своєрідною системою неформальної освіти та просвіти різних категорій населення. При цьому користувачі мас-медіа здобувають досить різнобічні, суперечливі, несистематизовані знання, відомості з різних питань суспільного та політичного життя.

Мас-медіа відображають умови життя людей, системи їхніх спільних зв'язків та залежностей у макро- і мікромасштабі. При цьому вони виконують такі завдання: фіксують і розвивають інтереси як особистості, так і суспільства [3].

Соціокультурна роль мас-медіа дає сучасне розуміння самого поняття комунікація, яке ступило в період розширення: зміщення акцентів у термінологічному апараті журналістикознавства (в яке інтегруються поняття з маркетингу) свідчить про зміни в культурі сприйняття мас-медіа та їхньої ролі в суспільстві. Комунікація відображає багатогранність та внутрішній конфлікт сучасної епохи, поєднуючи складні інтелектуальні, технологічні процесуальні взаємозв'язки всередині соціуму. ЗМК не лише впливають на формування соціальних реалій, а й відображають саме суспільство в усіх його структурних компонентах. Будь-які процеси в суспільстві відображаються через та за допомогою масової комунікації. ЗМК (Засоби Масової Комунікації) відображаючи вносять елемент інтерпретації, закладаючи наступний етап взаємодії мас-медіа та суспільства – їхнього взаємного впливу.

Посередницька роль мас-медіа в житті соціуму набуває нового значення: замість класичної функції інформування розвиваються такі форми комунікації як лобіювання, піар, відносини з владними структурами (government relations&public affairs), захист інтересів на рівні країн (advocacy). Для соціуму усвідомлення ролі та законів діяльності перелічених форм комунікації має відбуватися в єдиній прийнятній для суспільства формі, – через запровадження відповідної нормативно-правової бази [4].

Досвід історії показує, що мас-медіа здатні слугувати різним цілям: нести пізнавальну інформацію людям, розвивати в них почуття власної гідності, жадобу до свободи і соціальної справедливості, сприяти компетентній участі у суспільному житті, збагачувати особистість, а також духовно підкоряти, дезінформувати і залякувати, розпалювати масову ненависть, сіяти недовіру і страх.

Відомо, що вплив мас-медіа здійснюється через вплив на розум та почуття людини. Так, у демократичних державах переважає раціональна модель масових комунікацій, розрахована на переконання людей за допомогою інформації та аргументації, побудованої у відповідності з законам логіки. Ця модель відповідає західному типу менталітету, їх культури. Вона припускає змагання різних мас-медіа у боротьбі за увагу і довіру аудиторії. Живе слово та зоровий образ володіють більшою силою емоційного впливу на особистість, який може затьмарити раціональні доведення та аргументи.

Все ж головний вплив на суспільство мас-медіа здійснюють через інформаційний процес. Основними етапами цього процесу є отримання, відбір, коментування і розповсюдження відомостей. Від того, яку саме інформацію, у якій формі і з якими коментарями отримують суб'єкти, залежать їх наступні дії.

У наш час деякі мас-медіа володіють майже безмежним радіусом дій, величезними можливостями культурно-інформаційної експансії. Вони нав'язують свої культурні та споживачькі стандарти, смаки. Таким чином виховують ціннісні орієнтації, які не відповідають історико-культурним реаліям, культивують розкіш і «споживацтво у світі бідності» тим самим дестабілізують економіко-політичну ситуацію, ламають культурну самобутність народів.

Мас-медіа впливають на почуття та інтелект людини, повідомляючи її, доводячи до її свідомості інформацію, змістом якої є соціальна дійсність, прагнучи до того, щоб ця інформація стала провідною в її практичних справах і вчинках. Мова йде про те, щоб розкрити перед людиною сенс її власного буття, основні тенденції історичного процесу, навчити її самостійно мислити, приймати правильні рішення [5].

Отже, дуже важлива роль у донесенні до широких мас саме позитивної культури, її цінностей і пріоритетів належить мас-медіа.

У формуванні духовності людини могутнім інструментом є мас-медіа. Тому багатство змісту мас-медіа – джерело і основа розвитку духовності особистості. Духовне багатство суспільства – не просто сума знань чи культурних цінностей особистостей. Воно поєднує сукупність знань, які людство здобуло впродовж усього історичного розвитку і виявляється в різних формах, на різних рівнях свідомості.

Література

1. Стулова Д.Ю. Політична діяльність мас-медіа: основні підходи та проблеми// Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. Вип. 112/2010. Серія: Політологія. — Севастополь, 2010. – С. 178-180
2. Іванов В. Ф. Структура мас-медіа: історія розгляду питання закордонними вченими // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. РОЗДІЛ II. Журналістика. 21, 2010. – С. 108-111.
3. Шевченко А.С. Вплив мас-медіа на формування соціальної активності особистості : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2010_3/files/SC310_11.pdf
4. Матюшина А. В. Соціокультурна роль мас-медіа у формуванні громадянського суспільства в Україні: комунікативний дискурс : Дис... канд. наук: 27.00.01/ Матюшина Анастасія Володимирівна - 2009. – 198 с.
5. Вплив мас-медіа на суспільство : <http://otherreferats.allbest.ru/journalism/d00040144.html>

Анотація. В статті розглядається роль мас-медіа в сучасному українському суспільстві, освітається вплив мас-медіа на людину.

Ключевые слова: мас-медіа, суспільство, інформація.

Summary. In the article the role of mass-media is examined in modern Ukrainian society, influence of mass-media is illuminated on personality of man.

Key words: mass-media, society, information.

Надійшла до редколегії 04.07.2011 р.

УДК 378.147.111

Кучай Т. П.

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

Анотація. У статті розглядається підготовка магістрів у вищих навчальних закладах США.

Ключові слова: магістри, США, освіта.

21 століття актуалізує проблему підготовки високоякісного фахівця в системі вищої освіти. У США вищій освіті приділяють велике значення вважаючи, що освіта необхідна для функціонування демократичного уряду, впевнюючись, що освіта готує людину для свідомого політичного життя, в тому числі, участі в виборах. Це пояснюється давніми політичними традиціями країни.

Для американців завжди було дуже важливо «примусити систему працювати». Це особливо стосується сфери освіти. Перед американцями зараз постали важливі питання: «Яку роль в світі повинна відігравати Америка як найстаріша конституційна демократія, найбільша економічна держава і перша в світі ядерна держава?» [1]. Американці високо цінують право висловити свою точку зору на ці питання. Але вони, в той же час, усвідомлюють всю складність цих питань. Щоб прийняти участь у вирішенні подібних проблем, американці розуміють, що їм необхідно багато інформації, яку вони можуть отримати. Найважливішу роль в цьому відіграють коледжі та університети. І які б вимоги про поліпшення навчання перед ними не ставились, їх майбутнє майже гарантовано прагненням до розвитку і вдосконалення. Наступною зміною в системі освіти США, буде тенденція продовження людьми навчання у ВНЗ протягом всього життя людини.

Система освіти в США завжди була предметом уваги вітчизняних та зарубіжних науковців. На початку ХХ століття в педагогічній літературі з'явилися праці, у яких досліджувався процес становлення та розвитку освіти в США. Науковці намагалися відтворити та проаналізувати реальний стан американської освіти. [2]. Вартими уваги є наукові доробки вітчизняних науковців Л. Віннікової, Н. Гайдук, М. Євтуха, В. Жуковського, Т. Кошманової, В. Кудіна, М. Лещенко, Р. Роман, С. Романової, С. Снненко, Л. Смалько, Н. Собчак, О. Сухомлинської, В. Тименко.

Аналіз досліджень науковців-порівняльників, які вивчали методи оцінки якості викладання в американській школі, показав, що найбільш ефективним шляхом забезпечення якісної професійної підготовки дорослих є використання гуманістичних педагогічних технологій навчання, зокрема групових, колективних, проблемного навчання, самостійного навчання, педагогіки співпраці, діалогу культур тощо [2].

Серед характерних ознак освіти чільне місце посідають гнучкість та доступність освіти для всіх громадян суспільства, використання новітніх досягнень науки та техніки та їхнє активне впровадження у навчальний процес. Становлять інтерес виявлені фактори, що впливають на якість та ефективність освіти дорослих, зокрема: відсутність централізованого управління, роз'єднаність навчальних установ та труднощі в координації їхньої діяльності, дублювання окремих напрямів діяльності освітніх закладів, недостатнє фінансування з боку держави [3].

У контексті проблеми дослідження заслуговують на увагу узагальнення вітчизняного дослідника В. Кудіна щодо необхідності оновлення системи освіти, у центрі якої повинні бути здібності та інтереси особистості як провідні рушійні сили її розвитку. Нове століття вимагає подолання роз'єднаності емоційного і абстрактного та утвердження гармонії почуттів і розуму. На думку вченого, оновлена система освіти має передбачити: створення нового типу школи - школи краси та творчості; якісно нову підготовку викладацького персоналу на основі ретельної перевірки на професійну гідність; розвиток та утвердження загальнолюдських принципів педагогіки, яка опирається на новітні досягнення психології, медицини та психофізіології; утвердження та розвиток педагогіки «обсягу знань» на всіх рівнях навчання та підготовки фахівців, на всіх етапах неперервної освіти; збільшення часу на самоосвіту, саморозвиток, зосередження зусиль учених на розробці шляхів та методів освіти, утвердження принципів освіти упродовж життя; організацію взаємозв'язку навчання, праці, практичного, творчого застосування отриманих знань. Особливо актуальним є його уточнення, що «суспільство переможе оновленою системою освіти, яка опирається на новітні досягнення науки» [4].